Bölüm
57

# KİŞİLERARASI ŞİDDET VE YÖNETİMİ

**Deniz YILDIZ**[1]

## İNSANİ ŞİDDETİN TANIMI;

İnsan davranış şeklinin karmaşıklığı insan saldırganlığı ve şiddeti hakkında fikir birliği yapmayı oldukça zorlaştırmaktadır. İhtirasın sonu saldırganlığın başlangıç noktası nedir? İnsanın doğası nasıldır? Jean Jacquares Rousseau'n insanların hayata masum başladığı sonradan toplum tarafından ahlaksızlaştırıldığını söylediği hipotezi doğru muydu? Thomas Hobbes insanların şiddete eğilimli doğduğu ancak toplumsal kurallarla durdurulduğunu öne sürerken haklı mıydı? Şimdiye dek din felsefe ve edebiyatın onu aldığı bu ilgi alanları artık bilimin odak noktası haline gelmiştir. Hayvan davranışları daha kolay tanımlanabilir bir patern içerir ve onlarda şiddet dürtüsel ve ya yırtıcı olarak kategorize edilebilir (1).

Hayvan öldürme, yeme veya avlanma şiddet midir? Hayvanların liderlik kavgaları şiddet midir? Bazı zarar verici davranışların besin zinciri ve ekolojik dengeye hizmet etmesi bağlamında şiddet olarak adlandırılmadığı gözlenmektedir (2).

### Epidemiyoloji

2002 Dünya raporunun şiddet ve sağlı hakkındaki ön sözünde Nelson Mandela şöyle demiş: 'Yirminci yüzyıl şiddet ile anılan bir yüzyıl olarak hatırlanacaktır. İnsan tarihinde daha önce görülmediği ve mümkün olmadığı bir şekilde bir toplu tahribat ve şiddet mirası ile bizi rahatsız etmektedir.'Bu sıra dışı şiddetin olmasından 'nefret ideolojilerine hizmet etmekte olan yeni teknolojileri' sorumlu tutmaktadır.

Kabul edildiği dibi, nükleer silahlar sayesinde bir çok insanı aynı anda öldürebilme olasılığı eskiden olduğundan daha fazladır. Fakat tarihçiler, 20.yy'a göre orta çağ döneminde Avrupa'da öldürme oranları 10 kat daha fazla olabileceğinin söylemektedir. Öldürme oranları 16.yy'da daha yeni düşmeye başlamıştı. Kişisel intikama başvurmak yerine halk ihtilaflarını halletmek için daha çok resmi mahkemeler yönelmeye başladı.

2002 rakamlarına göre, herhangi bir ülke veya toplum şiddete uğramamış değildir. Son zamanlardaki veriler şiddetten yoksun barışçık ilkel kabilelerin efsanelerini yalanlamaktadır. Örneğin: Margaret Meat'ın kırsal yaşamı sürdüren ve barışçıl Samuan insanları hakkında yaptığı araştırmada bu sonuca varılmıştır (1).

## ETHİYOLOJİ

Şiddet için tek bir faktör veya faktörler topluluğu sorumlu tutulamaz aksine farklı içsel ve çevresel etkiler bir araya gelir etkileşir ve bir şiddet matrisi oluştururlar.

### Cinayet oranları

Dünyada her yıl 1.6 milyon insan vahşi ölümler ile karşılaşıyor. DSÖ şiddeti

1. kişiye yönlendirilmiş
2. kişiler arası
3. kollektif olarak ayırt etmiştir.

DSÖ fiziksel, cinsel ve psikoloji şiddete aynı zamanda mahrumiyet ve ihmali de eklemiştir. 2000

[1] Psikiyatri Uzman Dr.Bandırma Royal Hastanesi denizkutluay@ymail.com

## SONUÇ

Şiddetten konuşmak, araştırmak ve incelemek şiddeti doğurmaz, aksine şiddetin farkındalığını arttırır ve sessiz şiddet mağdurlarına susmak dışında yeni seçeneklerin de olabileceğini hatırlatır ve hakkını koruma imkanı sağlayacak yollar açar. Gidilmemiş bir yol korkutucudur. Bu yolda kılavuz olmak aile hekimi için bazen anamnezde bazen inspeksyonda bazen bir şüphe duymada gizlidir.

Aile hekimi, şiddetten etkilenmiş bireyin sınırlara saygı göstererek etkin bir hekim–hasta ilişkisi oluşturma, öncelikleri belirleme ve hastayla işbirliği yapma, onun gereksinimleriyle belirlenmiş sağlık bakımının sürekliliğini sağlama, süregelen ve koordine bir sağlık bakımı yönetimi ve yaşadıkları ortamda oluşan sorunlarla ilgilenirken kişi merkezli bir yaklaşım sürdürmeye destek olabilmelidir.

Hastadaki çok sayıda fiziksel sağlık sorunlarını aynı anda yönetme sorumluluğuna sahip olan aile hekimleri, eş şiddetinin toplumdaki prevalans ve insidansı hakkında bilgi sahibi olmalıdır. Bilgi sahibi olmak sorgulayabilmeyi sağlamaktadır. Sorgulayabilmek de mevcut şiddetin gün yüzüne çıkabilmesi ve mağdurun gerek şikayeti gerek bulunduğu şartlardan uzaklaştırılmasını destekleyicidir.

Bu problemin tanısında önemli yer tutan, "rutin sorgulama" için birinci basamak bulunmaz bir fırsattır. Aile hekimleri sahip oldukları çekirdek yeterlilikleri nedeniyle, aile içi şiddeti önleyecek stratejileri yürütme konusunda büyük bir role sahiptirler.

**Anahtar Kelimeler:** Kişilerarası, Şiddet, Aile hekimliği

### Kaynaklar

1. Levis, DO (2007). *Comprehensive Textbook.* (Çev. Ed Aydın H.) Ankara Güneş kitapevi
2. Özerkmen, N. (2012). Toplumsal Bir Olgu Olarak Şiddet. Akademik Bakış Dergisi Sayı:28 s:1-19.
3. World Health Organization. World report on violence and health: Summary. Geneva; 2002. Erişim: 1/9/2019 http://www.who.int/violence_injury_prevention/ violence/world_report/en/summary_en.pdf
4. European Union Agency for Fundamental Rights (FRA). Violence Against Women: An EU-wide survey. Main results report. Luxembourg: Publications Office of the European Union; 2014.
5. Öyekçin DG, Yetim D, Şahin EM, (2012). Kadına Yönelik Farklı Eş Şiddeti Tiplerini Etkileyen Psikososyal Faktörler. Türk Psikiyatri Derg ;23:75–81.
6. Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü 2013 Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması. Ankara: Elma Teknik Basım Matbaacılık; 2014.
7. Clegg A, Young J, Iliffe S, Olde et. Al. (2013). Frailty in elderly people. *Lancet* 381:752–62
8. E Abay, C Tuğlu (2000) Şiddet ve agresyonun nörobiyolojisi Klinik Psikiyatri ;3:21-26
9. WHO. (2014), "Global Status Report on Violence Prevention", Geneva - Switzerland: World Health Organization